

یادداشت

یک انتخاب برای بازی بزرگ

سیدهدادی برهانی

کارشناس مسائل بین الملل

آمریکا به قدرت آتش و بمباران خود می نازد و ایران را کشوری می بیند که در جریان تحولات اخیر خاورمیانه بازوان منطقه ای خود را از دست داده و در در تصور او، رویارویی با رژیم صهیونیستی موجب وارد شدن ضربه شده است. ایران، در مقابل، تلاش می کند چنین روایتی را بهم زده و نشان دهد که این اتفاق موجب ضعف نشده و همچنان در تحولات خاورمیانه تاثیر قطعی دارد. چنین تلاش های تبلیغاتی هنوز ادامه دارد و در این مسیر ایران و آمریکا به اتخاذ مواضع و سخن گفتن بسنده نمی کنند و امکانات و تسلیحات خود را به رخ می کشند. آمریکا بمب افکن های خود را به منطقه گسیل کرده و ایران هم در دریا و خشکی با برگزاری مانورهای نظامی قدرت خود را نشان می دهد. مشخص است هدف اصلی این فعالیت ها تقویت موضع خود در مذاکرات غیرمستقیم جاری و تاثیرگذاری بر مواضع طرف مقابل است تا بدین وسیله طرف مقابل را به دادن امتیاز بیشتر مجاب یا مجبور نمایند. این همواردی را می توان «بازی بزرگ» یا بازی اصلی میان ایران و آمریکا در شرایط فعلی منطقه و اوضاع حساس کشور قلمداد نمود. ایران در این بازی سرنوشت ساز و تاثیرگذار نهایت تلاش خود را به کار می برد تا نشان دهد در پرتو روندهای جاری از قدرت کافی برای مقابله برخوردار است. از نظر آمریکا ایران ابزارهای قبلی خود را از دست داده و چنین نگاهی به تحولات لبنان و سوریه نظر دارد. از نظر آمریکایی ها انصارا... و حماس و دیگر دوستان ایران در منطقه، تحت فشار قرار دارند و نمی توانند کمک چندانی به ایران بکنند وای بسا خود از ایران توقع کمک دارند. برخی صاحب نظران معتقدند که ایران در رویارویی با اسرائیل باید نهایت توان خود را نشان دهد و اجازه گستاخی به این رژیم ندهد. در این شرایط تلاش های تبلیغاتی و قدرت نمایی های نمادین ممکن است نتواند کار چندانی از پیش ببرد و موجب تغییر و تحول در محاسبات شود. آمریکایی ها و رژیم صهیونیستی تلاش می کنند روایتی از ایران به دست دهند که مبتنی بر ضعف باشد و در این بین تلاش های تبلیغاتی نمی تواند تغییر مهمی در محادله ایجاد کند. اما این تصویر چیزی نیست که بتوان به راحتی از کنار آن گذاشت. این تصویر مبنای توقعات و تصمیمات طرف مقابل در مذاکرات و چانه زنی ها و معامله نهایی است. اگر آنها ایران را ضعیف تصور نمایند هرگز امتیاز جدی به ایران نخواهند داد و از ایران توقع خواهند داشت در برابر خواسته های آنها تسلیم شود. در چنین شرایطی به یک تحرک یا مانور بنیادین که تمام صحنه را تحت تاثیر قرار دهد نیاز است. در ادبیات (Game Change) عامه را «عوض کننده بازی» یا تغییر بازی (Game Theory) می نامند. به نظر می رسد یکی از آخرین راه های باقیمانده برای تغییر این بازی و به هم ریختن محاسبات دشمن تغییر آرایش مواضع ایران در سطح منطقه است. در شرایط فعلی در منطقه، دوستان و اهرم های منطقه ای (لبنان، سوریه، عراق) دچار تحول شده و شاید امکانات گذشته برای نقش آفرینی تغییر کرده باشد. از طرفی ترکیه، در خاورمیانه کنونی، از مهم ترین قدرت های مخالف تجاوزگری صهیونیسم در منطقه است. این واقعیت متأسفانه در ایران به خوبی درک نمی شود. تفاوت مشی ایران و ترکیه در برخورد با خطر اسرائیل تفاوت میان دشمنی با اسرائیل و دوستی با آن تصور می شود در حالی که در واقع این تفاوت، عمده تا اختلاف میان دو نوع متفاوت مقاومت است. تفاوت این دو را می توان به تفاوت در نگاه ها در نظر گرفت. ترکیه (و محور اخوانی)، در درگیری با اسرائیل سعی دارد به واقعیت های منطقه و جهان توجه داشته باشد و براساس آن خطوط درگیری و شدت و ضعف آن را طراحی و تنظیم نمایند. ایران می تواند با یک مانور دیپلماتیک و با قرار گرفتن در کنار این محور با هم افزایشی موثر توان خود را چند برابر کند و محاسبات آمریکا و اسرائیل را به هم ریخته یا حداقل دچار ابهام و تردید نماید. این امر می تواند در مذاکرات جاری به کمک ایران آمده و به قدرت مقاومت آن در برابر خواسته های غیرمنطقی و حداکثری طرف مقابل کمک نماید. اگر ایران رفتاری پخته و منطقی در مقابل تحولات سوریه در پیش گیرد و واقعیت های جدید قبلی را در محاسبات خود وارد کند و رقابت با ترکیه در مسائل منطقه ای را در حوزه ای دیگر دنبال نماید، فرصت طلایی برای همکاری با ترکیه و محور اخوانی در حوزه منطقه پدیدار خواهد شد که می تواند فضای وسیعی برای تحرک و مانور ایران در مواجهه با آمریکا و اسرائیل ایجاد نماید. ایران و ترکیه در حوزه های وسیعی امکان همکاری و تشریک مساعی دارند. در حوزه های نیز رقابتی طبیعی میان دو قدرت منطقه وجود دارد. مدیریت درست و عاقلانه این حوزه ها می تواند برای دو کشور مفید و تعیین کننده باشد. فرصت فعلی در کشور سرمایه ای برای پیشبرد چنین سیاستی است. ایران با توجه به وزن دموگرافیک ترک زبان ها در کشور می تواند ایده پیوستن به کشورهای ترک زبان (به عنوان ناظر) را مورد بررسی قرار دهد. پیوندهای اخلاقی یا بالاستفاده زیادی میان دو کشور وجود دارد که با تغییر نگاه می تواند به عرصه های همکاری و هم افزایی تبدیل شود. ائتلاف دو قدرت ایران و ترکیه می تواند تحول بسیار مهمی در خاورمیانه به حساب آید. این امر می تواند کار را بر اسرائیل تنگ نموده و آن را وادار به عقب نشینی در منطقه نماید. در غیر اینصورت، اسرائیل (با حمایت آمریکای ترامپ) به پیشرفت در منطقه ادامه خواهد داد و شاید این پیش روی موجب ضرر دو کشور شود.

حشمتا... فلاحت پیشه در گفت وگو با «آرمان ملی»:

در حساس ترین شرایط تاریخی هستیم

کسانی که کشور را به مسیر تنش می کشاند باید در

پیشگاه تاریخ پاسخگو باشند

کشور در بین دو لبه قیچی فشار حداکثری ترامپ و

مدیریت حداقلی داخلی قرار گرفته

یک آرایش سنگین سیاسی و نظامی بین ایران و آمریکا

شکل گرفته است

آرمان ملی- احسان انصاری: در حالی که مردم در تعطیلات نوروزی بسر می بردند تنش بین ایران و آمریکا به بالاترین حد خود رسید و پس از اینکه ترامپ ایران را به تهدید نظامی تهدید کرد، علی لاریجانی مشاور مقام رهبری از احتمال تغییر در دکترین هسته ای ایران در صورت حمله به کشور سخن گفت. اظهاراتی که نشان می دهد ایران در یکی از حساس ترین شرایط خود قرار گرفته است. از سوی دیگر فشارهای اقتصادی بر مردم روز به روز افزایش پیدا می کند و دولت نیز هنوز راه چاره ای برای این چالش پیدا نکرده و ادامه این وضعیت می تواند با پیامدهای اجتماعی همراه باشد. «آرمان ملی» برای تحلیل و بررسی چشم انداز پیش روی کشور با دکتر حشمتا... فلاحت پیشه تحلیلگر روابط بین الملل گفت وگو کرده است. فلاحت پیشه معتقد است: «در شرایط کنونی دو مسیر پیش روی ایران و آمریکا وجود خواهد داشت. مسیر نخست دیپلماسی است که می تواند در حالت

خوشبینانه به همکاری اقتصادی نیز منجر شود. این مسیر را افرادی مانند ویتکاف راهبری می کنند. انتخاب ویتکاف به عنوان کسی که در زمینه ایران فعال بوده است، نشان دهنده چراغ سبز اقتصادی از سوی ترامپ است. ترامپ به خوبی به این نکته آگاهی دارد که ایران بگرتترین کشور در زمینه اقتصادی در منطقه خاورمیانه است. مسیر دیگر، مسیر خطرناکی است. مسیری است که افرادی مانند مایکل والترز مشاور امنیت ملی آمریکا و پیت هگرت وزیر دفاع آمریکا را دنبال می کنند. این مسیر همراه با تهدید نظامی و سیاسی است که بدون تردید قرار گرفتن طرفین در این مسیر دو کشور را در مسیر مواجهه قرار خواهد داد. اینکه در آینده طرفین در چه مسیری قرار خواهند گرفت، به این موضوع بستگی دارد که دو کشور تحولات آینده را چگونه مدیریت و به چه سمتی هدایت می کنند.» در ادامه ماحصل این گفت وگو را می خوانید.

می دانند. من معتقدم که دو اشتباه در بلندمدت و کوتاه مدت از دو سال قبل شکل گرفته است. البته که اشتباهات گذشته مانند از دست دادن فرصت احیای برجام یک اشتباه جبران ناپذیر بوده که تدروها به کشور تحمیل کردند. بدون تردید کسانی که کشور را از مسیر دیپلماسی خارج کرده و به مسیر تنش کشیدند باید در پیشگاه تاریخ پاسخگو باشند. آنها ایران را وارد بحران هایی کردند که هیچ ارتباطی به ایران نداشت. کسانی که ایران را وارد این مسیر کردند کسانی بودند که ناخواسته در میدان دشمنان کشور بازی کرده اند.

حتی ممکن است دام گسترده شده از سوی دشمنان کشور برای به قدرت رسیدن ترامپ صورت گرفته باشد. اشتباه بعدی اما زمانی صورت گرفت که فرصت پزشکیمان در داخل کشور سوزانده شد. رأی مردم به پزشکیمان در مرحله نخست رأی به تنش زدایی بود. این در حالی بود که پس از روی کار آمدن پزشکیمان دولت پزشکیمان خیلی زود به مصادره تدروها درآمد. تدروهایی که در شرایط حساس کشور به منافع ملی بی توجه هستند. آسیب هایی که تدروها به کشور در سال های اخیر زده اند قابل چشم پوشی نیست؛ تدروهایی که از کسانان تحریم گرفته تا برخی مدیران بی تفاوت از رنج مردم از تحریم رنج شامل می شود. گروه دیگر اما سیاست بازانی هستند که فرصتی مانند انتخابات ریاست جمهوری اخیر را در کشور از بین بردند.

با توجه به شرایط موجود چه چشم اندازی را برای کشور متصور هستید؟

باتوجه به شرایط موجود هرچه کشور در زمینه سیاست خارجی به سمت دیپلماسی حرکت کند تا زمانی که مشکلات داخلی مورد بی توجهی قرار بگیرد وضعیت دشوار همچنان وجود خواهد داشت. مشکل اساسی در شرایط کنونی این است که عده ای در داخل کشور مردم را در دایره غیرت تعریف کرده اند. به عبارت دیگر از گروه مردم را به مثابه غیر خودی قلمداد می کنند. این گروه حتی زمانی که حقوق مردم را تأمین می کنند آن را در قالب امتیازات حداقلی می دهند که انگار در حالی دادن امتیاز به غیر خودی ها هستند. در چنین شرایطی است که کشور در بین دو لبه قیچی فشار حداکثری ترامپ در خارج و مدیریت حداقلی در داخل قرار گرفته است. این اقلیت ها منافع اقلیتی خود را در نظر می گیرند در حالی که منافع حداکثری مردم را نادیده می گیرند. تاریخ نشان داده کسانی که منافع اکثریت مردم را فدای منافع اقلیت می کنند در طول تاریخ سرنوشت روشنی نداشته اند. به همین دلیل در شرایط کنونی دولت باید در راستای حل مشکلات داخلی و پایان دادن به فشار افراطیون به مردم عمل کند و پس از آن به سمت کاهش تنش های بین المللی حرکت کند.

ترامپ به خوبی می داند که اگر در شرایط فعلی یک جنگ جدید را آغاز کند، در مسیری قرار خواهد گرفت که جرج بوش پسر آمریکا را در آن مسیر قرار داد و هنوز نیز جبران نشده است

در مذاکره غیرمستقیم تنها می توان پیام مبادله کرد و بخش اعظم فرصت ها در اختیار واسطه ها قرار می گیرد. در گذشته، آنچه درباره برجام رخ داد این بود که این توافق فدای منافع واسطه های بین ایران و آمریکا شد

این نکته آگاهی دارد که ایران بگرتترین کشور در زمینه اقتصادی در منطقه خاورمیانه است. مسیر دیگر، مسیر خطرناکی است. مسیری است که افرادی مانند مایکل والترز مشاور امنیت ملی آمریکا و پیت هگرت وزیر دفاع آمریکا آن را دنبال می کنند. این مسیر همراه با تهدید نظامی و سیاسی است که بدون تردید قرار گرفتن طرفین در این مسیر دو کشور را در مسیر مواجهه قرار خواهد داد. اینکه در آینده طرفین در چه مسیری قرار خواهند گرفت، به این موضوع بستگی دارد که دو کشور تحولات آینده را چگونه مدیریت و به چه سمتی هدایت کنند. برای پرهیز از رویارویی تمام عیار بین دو طرف نیاز است که یک طرح جامع مذاکراتی وجود داشته باشد. این طرح نیز نه در مذاکره غیرمستقیم، بلکه در مذاکره مستقیم شکل خواهد گرفت.

این طرح جامع مذاکراتی چه ویژگی هایی باید داشته باشد؟

در این طرح باید دستورالعمل های لازم برای کاهش اختلافات و تنش ها وجود داشته باشد. حتی می تواند شرایط و زمینه ها برای همکاری های اقتصادی نیز در این طرح قرار داده شود. این در حالی است که ترامپ در روزهای اخیر با افزایش تعرفه ها بین خود و متحدانش فاصله ایجاد کرده است. هدف اصلی ترامپ از این سیاست نیز این است که ۶ تریلیون دلار عقب ماندگی آمریکا در ۲۰ سال اخیر از بازگردانی مانند چین را جبران کند. تعرفه هایی که ترامپ به تازگی اعلام کرده، می تواند در سال های آینده آمریکا را به ۶ تریلیون دلار برساند که عقب ماندگی های آمریکا از سال ۲۰۰۱ تاکنون را که آغاز جنگ های منطقه ای بود، جبران کند. به همین دلیل ترامپ به خوبی می داند که اگر در شرایط فعلی یک جنگ جدید را آغاز کند، در مسیری قرار خواهد گرفت که جرج بوش پسر آمریکا را در آن مسیر قرار داد و هنوز نیز جبران نشده است. من معتقدم با توجه به تمام جوانب و در نظر گرفتن تمام احتمالات و البته با نظر به منافع ملی هنوز هم می توان به کاهش تنش فکر کرد و حتی رسیدن به یک توافق قابل قبول هم وجود خواهد داشت. نمی توان تمام تخم مرغ ها را در سبد کشورهای دیگر گذاشت و از آنها هم دنبال منافع ملی خودشان هستند و در این راه ممکن است حتی از ادامه تنش بین ایران و آمریکا رضایت داشته باشند. اگر سیاست کشوری حفظ تنش بین ایران و آمریکا باشد، نباید در مناسبات دیپلماتیک روی تصمیمات از کشور حساب ویژه ای باز کرد.

رویکرد چین و روسیه را چگونه ارزیابی می کنید؟

آنها ایران را به عنوان یک خاکریز مهم در مقابل آمریکا

خبر

رهبر انقلاب:

آمریکایی ها اگر خباتی نسبت به ملت ایران انجام بدهند سیلی سخت خواهند خورد

ادامه از صفحه ۲/حضرت آیت... خامنه ای در خطبه های نماز عید فطر با تبریک عید به ملت ایران و امت اسلامی و همچنین تبریک نوروز و سال نو و روز ۱۲ فروردین، با تجلیل از راهپیمایی پر شور و پر معنای ملت در روز جهانی قدس در جمعه آخر ماه مبارک گفتند: حرکت عظیم ملت برای آثانی که در دنیا باید بفهمند و ملت ایران را بشناسند، پیام های مختلفی داشت که به گوش آنها رسید. ایشان ادامه نسل کشی و کودک کشی رژیم صهیونی در غزه و لبنان را موجب تلخکامی امت اسلامی در ماه رمضان خواندند و گفتند: این جنایات در سایه ادامه کمک ها و حمایت های آمریکا از باند تبهکار غاصب فلسطین صورت گرفت. مقام معظم رهبری رژیم صهیونیستی را نیروی نیابتی استعمارگران در منطقه خواندند و افزودند: غربی ها مکرراً ملت های شجاع و جوانان غیور منطقه را به نیابتی بودن متهم می کنند، اما کاملاً واضح است که تنها نیروی نیابتی در منطقه رژیم فاسدی است که با آتش فروزی، نسل کشی و تجاوز به کشورهای دیگر در حال ادامه و تکمیل نقشه کشورهایی است که بعد از جنگ جهانی، روی این منطقه دست گذاشتند. حضرت آیت... خامنه ای با اشاره به ادعاهای ضد تروریستی استعمارگرانی که با پول و رسانه بر جهان حکومت می کنند، گفتند: همین هایی که در سخنان خود دفاع ملت ها از حقوق و سرزمین خود را تروریسم و جنایت می خوانند، در مقابل نسل کشی واقدامات تروریستی صریح صهیونیست ها یا چشم می بندند یا به اینگونه اقدامات کمک هم می کنند. ایشان در نوعی جمع بندی از واقعات بیان شده تأکید کردند: این گروه تبهکار و شریر و جانی باید از فلسطین و منطقه ریشه کن شود که به حول و قوه الهی چنین خواهد شد و تلاش در این زمینه وظیفه دینی، اخلاقی و انسانی همه افراد بشر است. مقام معظم رهبری با اشاره به ثبات مواضع جمهوری اسلامی در باره منطقه گفتند: مواضع ما ثابت است و دشمنی آمریکا و رژیم صهیونی هم مثل گذشته است. حضرت آیت... خامنه ای در باره مواضع تهدید آمیز اخیر آمریکا بیان کردند: اول اینکه اگر شرارتی از خارج صورت بگیرد که البته احتمالش زیاد نیست، قطعاً ضربه متقابل محکمی خواهد خورد و دوم اینکه اگر دشمن مانند برخی سال های قبل، به فکر ایجاد فتنه در داخل باشد، ملت همانند آن سال ها، جواب محکمی به فتنه افروزان خواهد داد.

شناخت منافع مشترک

مقام معظم رهبری در دیدار مسئولان نظام، سفرای کشورهای اسلامی و جمعی از قشر های مختلف مردم، با تبریک عید سعید و مبارک فطر به امت اسلامی و ملت ایران، این عید را یکی از نقاط اتصال دنیای اسلام به یکدیگر و موجب افزایش روزافزون عزت اسلام و رسول گرامی آن خواندند و گفتند: لازم تحقیق عزت روزافزون اسلامی، اتحاد و همت و بصیرت امت اسلامی است. حضرت آیت... خامنه ای با اشاره به حوادث پی در پی و پر سرعت جهانی گفتند: در قبال این حوادث سریع، دولت های اسلامی باید با سرعت و دقت جایگاه خود را مشخص و برای آنها فکر و برنامه ریزی کنند. ایشان جمعیت زیاد مسلمانان، ثروت سرشار طبیعی و قرار گرفتن در جغرافیای حساسی از جهان را از فرصتهای مهم دنیای اسلام برشمردند و گفتند: لازمه استفاده از این فرصت ها و موقعیت های حساس، اتحاد دنیای اسلام است. البته اتحاد به معنای یکی گرایش های سیاسی نیست بلکه به معنی شناخت منافع مشترک و تعریف کردن منافع خود به گونه ای که باعث اختلاف و نزاع و دعوا بین یکدیگر نشود. مقام معظم رهبری با تأکید بر اینکه مجموعه دنیای اسلام یک خانواده است و دولت های اسلامی باید با این نگاه فکر و عمل کنند، افزودند: جمهوری اسلامی دست خود را به سمت همه دولت های اسلامی دراز کرده و خود را با آنها برادر و در یک جبهه کلی و اساسی می داند. حضرت آیت... خامنه ای همکاری و همفکری دولت های اسلامی را مانع تعرض، زور گویی و باج خواهی قدرت های متجاوز و سنگمرگ دانستند و گفتند: امروز متأسفانه باج خواهی و باج طلبی از دولت ها و ملت های ضعیف به کار رايج و صریح قدرت های بزرگ تبدیل شده است که در مقابل آن، ما کشورهای اسلامی باید از حقوق دنیای اسلام دفاع کنیم و اجازه باج طلبی به آمریکا و غیر آمریکا ندهیم. ایشان با اشاره به مجروح بودن فلسطین و لبنان به دلیل جنایات رژیم صهیونیستی و حامیان آن، بر لزوم ایستادگی دنیای اسلام در مقابل این رنج ها، افزودند: با اتحاد و همدلی و همزبانی دولت های اسلامی، دیگران حساب کار خود را می کنند و امیدواریم مسئولان کشورهای اسلامی بتوانند با همت و انگیزه و حرکت خود، امت اسلامی را به معنای واقعی تشکیل دهند.